

“รางจืด” ราชาแห่งการถอนพิษ กินได้ปลอดภัยถ้าใช้เป็น

 ดร.ภาวิณี อารีศรีสม

อาจารย์
คณะผลิตกรรมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประเทศไทยรับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีจากประเทศทางตะวันตกมานับเป็นศตวรรษ การพัฒนาประเทศโดยการใช้อุตสาหกรรมเป็นปัจจัยนำทำให้มีการนำเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มนุษย์ต้องการ แม้แต่การเกษตรก็ถูกนำเทคโนโลยีที่เป็นอันตรายมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางเกษตร อันตรายของสารพิษที่มากับการพัฒนาอุตสาหกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา ในขณะที่โลกนี้เจริญมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่มนุษย์แก้ไขยากคือมลภาวะอันเป็นพิษ การผลิตสารเคมีขึ้นทดแทนวัตถุดิบธรรมชาติมีทั้งคุณและโทษ อาหารการกินแทบทุกชนิดก็ยากที่จะบริสุทธิ์ ร่างกายของคนเราก็สะสมเอาแต่สารพิษไว้มากมาย อายุคนเราก็คงลดน้อยถอยลงไปด้วยถูกสารพัดโรครุมเร้า เมื่อโลกก้าวต่อไปอย่างต่อเนื่อง วัตถุดิบธรรมชาติจะแพงขึ้น ผลิตผลพืชภัณฑ์ธัญญาหารจะแพงขึ้น ยาสมุนไพรก็จะแพงขึ้น ที่สำคัญสมุนไพรที่ใช้กินเพื่อขับล้างพิษออกจากร่างกายจะขายดีที่สุดจากปัญหาที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนจึงมองเห็นว่าเราต้องเริ่มปลูก หรือใช้สมุนไพรเพื่อขับล้างสารพิษในร่างกายกันได้แล้ว “รางจืด” จึงเป็นหนึ่งในสมุนไพรที่หาได้ง่าย ปลูกง่าย ใช้ง่าย และมีสรรพคุณขับล้างพิษรวมถึงสรรพคุณด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ

รางจืด หรือ Blue Thunbergia มีชื่อเรียกตามแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ กำล้างข้างเผือก ขอบชะนาง เครือเขาเขียว ยาเขียว (ภาคกลาง) รางเย็น (ยะลา) ดุเหว่า (ปัตตานี) ทิดพุด (นครศรีธรรมราช) น้ำนอง (สระบุรี) ย่าแยะ แอดแอด (เพชรบูรณ์) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Thunbergia laurifolia* Lindl. อยู่ในวงศ์ Acanthacea (เต็ม สมิตินันท์, 2544) รางจืดเป็นพืชในเขตร้อนและเขตอบอุ่นของทวีปเอเชีย จึงสามารถขึ้นอยู่ในป่าดิบชื้นของประเทศไทยทุกภาค รางจืดเป็นไม้เถาขนาดกลาง ลำต้นเลื้อยพันกับต้นไม้อื่น ลักษณะใบเดี่ยวแยกออกจากลำต้นเป็นคู่ ตรงบริเวณข้อมีสีเขียวเข้ม รูปยาวรี หรือรูปไข่ ขอบขนานกว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โดยเว้าขอบเรียบหรือหยักตื้น ดอกสีม่วงอมฟ้าออกเป็นช่อตามซอกใบห้อยลง มีใบประดับสีเขียว กลีบของดอกมีลักษณะเป็นถ้วยรูปจาน กลีบดอกแผ่ออกเป็นรูปแตรยาว 4 - 8 เซนติเมตร มีเกสรตัวผู้ 4 อัน ผลรูปทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว 1 เซนติเมตร เมื่อแก่แตกเป็น 2 ซีกจากส่วนบน (วุฒิ วุฒิธรรมเวช, 2550)

ดอกรางจืด

ดอกตูมรางจืด

ผลรางจืด

เถารางจืดแห้ง

ภาพที่ 1 ลักษณะของรางจืด

“รางจืด” เป็นพืชสมุนไพรหรือว่าน ในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 3 ชนิด คือ รางจืดชนิดต้น (รางจืดต้น) หรือมีอีกชื่อหนึ่งว่า “ต้นหิงหาย” เป็นไม้พุ่มตระกูลถั่ว รางจืดชนิดหัว (รางจืดหัว) เป็นว่านพืชจำพวกหัวคล้ายขมิ้นชัน มีหัว ลำต้นอยู่ใต้ดิน และรางจืดชนิดเถาวัลย์ (รางจืดเถา) เป็นพืชจำพวกเถาเลื้อย มีด้วยกัน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ดอกสีขาว สีเหลือง และสีม่วง ซึ่งรางจืดชนิดเถาดอกสีม่วงมีคณินิยมใช้มากที่สุดเนื่องจากมีคุณสมบัติในการถอนพิษได้ดีที่สุด (ผู้จัดการออนไลน์, 2555)

ภาพที่ 2 รางจืดดอกม่วง และ รางจืดดอกขาว

รางจืด เป็นหนึ่งในสมุนไพรที่คนไทยรู้จักกันเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นพืชมีสรรพคุณทางยา และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ตำรายาไทย ใช้ส่วนของ ใบ ราก และเถา ซึ่งมีรสจืดเย็น ต่ำคั้น หรือเอารากฝนกับน้ำ หรือต้มเอาน้ำดื่มถอนพิษ แก้ไข้ ถอนพิษยาเบื่อเมา แก้ก้อนในกระหายน้ำ แก้ประจำเดือนไม่ปกติ แก้ปวดหู ตำพอก แก้ปวดบวม เถาและใบ รับประทานแก้ก้อนในกระหายน้ำ แก้พิษร้อนต่าง ๆ ราก รสจืดเย็น แก้อักเสบ แก้ปวดบวม แก้เมาค้าง แก้อาการปวดหัวมีนหัวอันเนื่องมาจากพิษสุรา ถอนพิษสุรา พิษตกค้างในร่างกาย ใช้รากเข้ายารักษาโรคอักเสบและปวดบวม รากและเถา ใช้กินเป็นยารักษาอาการร้อนในกระหายน้ำ รักษาพิษร้อนทั้งปวง ทั้งต้น รสจืดเย็น ถอนพิษยาเบื่อเมา หรือใช้ปรุงเป็นยาเขียว ถอนพิษไข้ ถอนพิษผดผื่นคัน พิษเบื่อเมาเนื่องจากเห็ดพิษ สารหนู หรือยาฆ่าแมลง และพิษทั้งปวงรักษาหอบหืดเรื้อรัง แก้ผื่นคันจากอาการแพ้ต่าง ๆ ปรุงยาแก้มะเร็ง หมอยาแผนไทยใช้เพื่อช่วยจับสารพิษในตับหรือล้างพิษในตับ ส่วนหมอพื้นบ้านล้านนา ใช้ ใบและราก ปรุงเป็นยาถอนพิษไข้ เป็นยาพอกบาดแผล น้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ทำลายพิษยาฆ่าแมลง พิษจากสตรีกินให้เป็นกลาง พิษจากดื่มเหล้ามากเกินไป หรือยาเบื่อชนิดต่าง ๆ (ฐานข้อมูลเครื่องยาสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2553) และในเดือนกุมภาพันธ์ 2551 มีข่าวเรื่องน้ำคั้นใบรางจืดสามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยอาการหนักจากพิษแมงดาทะเล ซึ่งได้รับการยืนยันจากแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมพรเขตอุดมศักดิ์ แสดงให้เห็นว่า รางจืดมีสรรพคุณในการกำจัดพิษในร่างกายได้จริงตามที่ตำรายาไทยระบุไว้

ใบรางจืดมีสารกลุ่มฟีนอลิก (phenolics) เช่น เอพิจินีน (apigenin) กรดคาเฟอิก (caffeic acid) ซึ่งพบมากในสารสกัดด้วยน้ำของรางจืด (Oonsivilai et al., 2007) สารกลุ่มสเตอรอล (sterols) สารกลุ่มแคโรทีน (carote) นอกจากนี้ยังมีสารกลุ่มไกลโคไซด์ (glycosides) สารกลุ่ม สเตียรอยด์ (steroids) หลายชนิด และกรดอะมิโน (อัญชลี จุฑะพุทธิ, 2553)

รางจืด เป็นสมุนไพรที่หาได้ง่ายในแถบชนบท นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ง่าย โดยเฉพาะเกษตรกรที่ต้องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สามารถนำใบรางจืดมาต้มทำเป็นน้ำชาใช้ดื่มแทนน้ำธรรมดา เพื่อให้ทำลายและขับสารเคมีไม่ให้ตกค้างในร่างกาย โดยพิษของยากำจัดศัตรูพืชจะทำให้เกิดอาการเวียน คลื่นไส้ อาเจียน แน่นหน้าอก หายใจลำบาก (ปาริณกุล ตั้งสุขฤทัย, 2553) รางจืดเป็นสมุนไพรที่กระทรวงสาธารณสุขรณรงค์ให้เกษตรกรหรือบุคคลทั่วไปเลือกใช้ เพื่อใช้ล้างพิษ แก้พิษต่าง ๆ เช่น พิษจากยาฆ่าแมลง ยาเบื่อ สารตะกั่ว ฯลฯ ดังนั้นถ้ามีต้นรางจืดปลูกอยู่ในบ้านให้นำใบรางจืดไม่แก่ไม่อ่อนเกินไปซัก หรือใช้รากที่มีอายุเกิน 1 ปีขึ้นไป และมีขนาดเท่านิ้วชี้ มาใช้เป็นยาบรรเทาพิษเฉพาะหน้าก่อนนำส่งโรงพยาบาล (รากรางจืดจะมีตัวยามากกว่าใบ 4 - 7 เท่า) โดยดินที่ใช้ปลูกต้น

รังจืด ถ้าผสมซีลีแอ็กเลบหรือผงถ่านป่นลงไปด้วย จะช่วยให้ต้นรังจืดมีตัวยามากขึ้น (สุนทรีย์ สิงหนุตตรา, 2536) นอกเหนือจากสรรพคุณในการล้างพิษแล้ว ยังมีรายงานการศึกษาฤทธิ์ของรังจืดทางเภสัชวิทยาในหลอดทดลอง และในสัตว์ทดลอง พบว่า มีฤทธิ์ต้านพิษของสารกำจัดศัตรูพืช คือรังจืดมีฤทธิ์ในการต้านพิษของสารกำจัดศัตรูพืชกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต (พาณี เตชะเสน และ ชัชวดี ทองทาบ, 2523), พาราไทออน (สกุรัตน์ อุษณาวรงค์ และ ธานี เทศศิริ, 2544) และยาฆ่าหญ้าพาราควอต (สกุรัตน์ อุษณาวรงค์ และคณะ, 2543) ฤทธิ์ต้านพิษของสุรา โดยพบว่าสารสกัดด้วยน้ำของรังจืดช่วยป้องกันการตายของเซลล์ตับจากพิษของแอลกอฮอล์ทั้งในหลอดทดลอง และในหนูที่ได้รับแอลกอฮอล์ (Pramyothin et al., 2005) ช่วยลดภาวะซึมเศร้าและทำให้พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของหนูที่ขาดแหล่งเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ไม่มีผลต่อการลดความวิตกกังวล โดยสารสกัด รังจืดไปช่วยลดการถูกทำลายของเซลล์ประสาทของหนู (นันทยา กระสวยทอง, 2549) ฤทธิ์ในการต้านสารเสพติด เช่น มีการศึกษาพบว่ารังจืดจึงมีฤทธิ์ต่อระบบประสาทคล้ายกับสารเสพติดแอมเฟตามีน โดยไปเพิ่มการ หลั่งโดพามีน ซึ่งเป็นสารสื่อประสาทที่หลั่งมากในขณะที่ผู้ป่วยได้รับสารแอมเฟตามีน ทำให้คาดว่าในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยรังจืดอาจเกิดความพึงพอใจเช่นเดียวกับการรับยาเสพติด จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การรักษา ด้วยสารสกัดรังจืดได้ผล (วัชรวิกรม ทองสะอาด, 2541) ฤทธิ์ต้านพิษของตะกั่วต่อสมอง สารประกอบในใบรังจืด ช่วยป้องกันการตายของเซลล์ประสาทของหนูทดลองที่ได้รับพิษจากสารตะกั่ว จึงสามารถป้องกันการสูญเสีย การเรียนรู้และความจำได้ (Tangpong and Satarug, 2010) ฤทธิ์ต้านการก่อกลายพันธุ์ เช่น พบว่ารังจืดสามารถ ต้านการก่อกลายพันธุ์ที่เกิดจากควาควาเรโอได้ (Saenphet et al., 2005) นอกจากนี้ยังพบว่าสารสกัดรังจืด ด้วยน้ำและเอทานอลมีฤทธิ์ต้านการก่อกลายพันธุ์ของ 2-aminoanthracene ใน *Salmonella typhimurium* TA98 (Oonsivilai et al., 2007) ฤทธิ์ต้านอักเสบ สารสกัดด้วยน้ำของใบรังจืดสามารถต้านอักเสบ โดยลด การบวมที่เกิดจากการทาสาร ethyl phenylpropiolate และเมื่อนำสารสกัดมาเตรียมเป็นครีมความเข้มข้น 5% ก็แสดงฤทธิ์ต้านอักเสบได้เช่นกัน โดยให้ผลใกล้เคียงกับยามาตรฐาน betamethasone (กมลชนก ศรีนิวล และ พินิต ชินสร้อย, 2544) ฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด จากการทดสอบในหนูที่เป็นเบาหวานเมื่อได้รับน้ำต้มใบรังจืด แห่งปริมาณ 600 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร จะมีระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สุรียนต์ ปินเครือ, 2541) และเมื่อให้สารสกัดด้วยน้ำของใบรังจืดขนาด 60 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร/ วัน ในหนูเบาหวานนาน 15 วัน พบว่ารังจืดมีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือดและทำให้บีต้าเซลล์ของตับอ่อนฟื้นตัวหรือคืนสภาพขึ้นบ้าง แม้ว่าจะ ไม่สมบูรณ์ก็ตาม (Aritajat et al., 2004) ฤทธิ์ต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด สารสกัดด้วยน้ำของใบรังจืดแห่งมี ผลทำให้ความดันโลหิตของหนูที่ถูกทำให้สลบด้วย sodium pentobarbital ลดลง และทำให้เส้นเลือดที่แยกจาก สายสะดือจากทารกคลอดหัดตัวก่อนแล้วจึงตามด้วยการคลายตัว ในกรณีที่ความเข้มข้นสูง การคลายตัวจะเด่น ชัดและออกฤทธิ์อยู่ได้นานกว่า (Aritajat et al., 2004) และ ฤทธิ์ต่อกล้ามเนื้อเรียบ สารสกัดด้วยน้ำของใบรังจืด แห่งทำให้กล้ามเนื้อเรียบของลำไส้หนูแรทคลายตัวในช่วงเวลาสั้นๆ แล้วตามด้วยการหดตัวอย่างเด่นชัดและฤทธิ์ คงอยู่ได้นาน โดยเพิ่มทั้งความตึงตัว และแรงบีบตัว และมีความสัมพันธ์กับความเข้มข้นของสารสกัด นอกจากนี้ ยังกระตุ้นการทำงานของกล้ามเนื้อเรียบของหลอดลมหนูตะเภา และกล้ามเนื้อเรียบของมดลูกหนูแรท โดยความตึงตัวของกล้ามเนื้อที่เพิ่มขึ้นในขณะหดตัวมีความสัมพันธ์กับความเข้มข้นของรังจืด (วีระวรรณ เรืองยุทธการณ, 2523)

จากการศึกษาทางพิษวิทยา โดยทดสอบความเป็นพิษเฉียบพลันที่ป้อนหนูทดลองครั้งเดียว ทั้งขนาดปกติและขนาดสูง ไม่พบความผิดปกติใด ๆ และเมื่อป้อนติดต่อกัน 28 วัน ขนาด 500 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม ไม่พบอาการผิดปกติเช่นกัน แต่อาจทำให้น้ำหนัก ตับ ไต สูงกว่ากลุ่มควบคุม ค่าชีวเคมีที่เกี่ยวข้องกับไต และค่า Aspartate aminotransferase (AST) สูงขึ้น ในขณะที่การศึกษาพิษเรื้อรังของสารสกัดน้ำจากใบ โดยป้อนหนูแรทขนาด 20 200 1,000 2,000 มิลลิกรัม/ กิโลกรัม/ วัน หรือคิดเป็น 1 10 50 และ 100 เท่า ของขนาดที่ใช้ในคนเป็นเวลา 6 เดือน พบว่าไม่มีผลต่อน้ำหนักตัว การกินอาหาร พฤติกรรม และสุขภาพทั่วไปของหนู อวัยวะภายในทั้งระดับมหัพยาธิวิทยาและจุลพยาธิยยังคงปกติ และไม่ทำให้เกิดพิษสะสม ไม่ทำให้หนูตาย (ฐานข้อมูลเครื่องยาสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2553)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์รางจืดต่างๆ ที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด

รางจืดได้รับการคัดเลือกเป็นยาพัฒนาจากสมุนไพร กลุ่มยาถอนพิษเบื่อเมา ใน “บัญชียาจากสมุนไพร” ในส่วนของเภสัชตำรับโรงพยาบาลในบัญชียาหลักแห่งชาติ (กลุ่มนโยบายแห่งชาติด้านยา สำนักยา, 2556) แต่เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2558 ที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศว่า ไม่อนุญาตให้ใช้รางจืดเป็นอาหารหรือส่วนประกอบอาหาร รวมทั้งเครื่องดื่ม ทั้งนี้สาเหตุเกิดจากมีผู้ประกอบการบางรายจะนำรางจืดไปผลิตเป็นเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุปิดสนิท ซึ่งทาง อย. เกรงว่าหากผลิตเป็นผลิตภัณฑ์พร้อมดื่มแล้ว อาจทำให้ผู้บริโภคดื่มกันต่อเนื่องในปริมาณมากจนอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลจากงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์มายืนยันความปลอดภัย นอกจากนี้ยังพบว่าหากบริโภครางจืดต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจทำให้เกิดความผิดปกติต่อระบบเลือดและทำให้ตับและไตทำงานผิดปกติ อีกทั้งอาจทำให้เกิดปฏิกิริยากับยาที่ผู้บริโภคใช้อยู่เป็นประจำ แต่อย่างไรก็ตามไม่เฉพาะรางจืดเท่านั้น สารทุกตัวที่รับประทานเข้าไปภายในร่างกายต้องผ่านกระบวนการทำงานของตับและไต ดังนั้นหากใช้สมุนไพรในเวลานานจึงควรตรวจการทำงานของตับและไตด้วย ทั้งนี้ เภสัชกรหญิง ดร.สุภาภรณ์ ปิติพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร แนะนำการบริโภครางจืดไว้ดังนี้

- ชนิดชาซอง ที่มีน้ำหนักซองละ 2-3 กรัม สามารถชงดื่มกับน้ำร้อนปริมาณ 200 มิลลิลิตร ได้ วันละ 3 ซอง
- ชนิดต้มจากใบสด สามารถใช้ใบรางจืด 5-7 ใบ ล้างให้สะอาด ใส่ลงในกาน้ำที่บรรจุน้ำเกือบเต็ม ต้มจนเดือดทิ้งไว้ 15-20 นาที ต้มครั้งละ 1 แก้ว วันละ 4-5 ครั้ง
- ชนิดแคปซูล ข้อมูลจากมูลนิธิสุขภาพไทยแนะนำว่า สามารถกินครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

นอกจากนี้ เกษัชกรหญิง ดร.สุภาภรณ์ ปิติพร ยังแนะนำ หลักในการกินรังจืดที่ถูกต้องและปลอดภัยว่า ไม่ควรกินในปริมาณความเข้มข้นที่สูงเกินไป สามารถกินหรือต้มติดต่อกันได้ทุกวัน แต่ถึงอย่างนั้น ก็ควรต้มชาสมุนไพรชนิดอื่นหมุนเวียนกันไป เพื่อให้ร่างกายเกิดความสมดุล (ชีวจิต, 2558)

ข้อควรระวัง!! สำหรับการบริโภครังจืดในผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวาน อาจทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำได้ ส่วนในผู้ป่วยที่เป็นโรคหอบหืด ถ้าเกิดอาการแพ้รังจืดจะมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ หรือถ้ามีอาการแพ้ไม่มากก็จะเป็นแค่ผื่นคันตามผิวหนัง และควรระวังการใช้ร่วมกับยาอื่น เพราะรังจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย (ผู้จัดการออนไลน์, 2555)

โดยภาพรวมแล้ว จึงถือได้ว่ารังจืดเป็นราชาแห่งสมุนไพรต้านพิษที่เหมาะสมสำหรับการปลูกเป็นสมุนไพรประจำบ้าน เพื่อใช้เป็นยาล้างพิษทั้งปวง ช่วยขับพิษ แก้อ่อนใน และใช้เป็นยาพอกผิวหนังภายนอกจากร่างกาย มีรังจืดอยู่กับบ้านจึงสามารถช่วยชีวิตเบื้องต้นยามฉุกเฉินได้ดีที่สุด แทบจะไม่ต้องพึ่งหมอในโรงพยาบาลเลย

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ศรีนวล และพินิต ชินสร้อย. (2544). **ฤทธิ์ด้านการอักเสบของตำรายาสมุนไพร:**

โครงการ พิเศษหลักสูตรปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชีวจิต. (2558). วิธีกิน “รังจืด” ให้ปลอดภัยตามที่ อย. เตือน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.cheewajit.com/featured/health-23112015-4/> (2 มีนาคม 2559)

เต็ม สมิตินันทน์. (2544). **ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย.** ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ:

ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้. 810 น.

นันทยา กระสวยทอง. (2549). **ผลของสารสกัดสมุนไพรรังจืดต่อการลดกลุ่มอาการเนื่องจาก**

ขาดสุราและการเปลี่ยนแปลงการทำงานของระบบประสาทโดปามีนในสมองหนูแรทที่

เหนียวนำไปให้ติดแอลกอฮอล์. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปารัณกุล ตั้งสุขฤทัย. (2553). **มารู้จักรังจืดสมุนไพรล้างพิษ.** *หมอออนไลน์* 20(1): 54-56.

ผู้จัดการออนไลน์. (2555). **มหัศจรรย์ “รังจืด” สมุนไพร “ช่วยชีวิต”.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9540000037502>

(29 มีนาคม 2559)

พานี เตชะเสน และชัชวดี ทองทาบ. (2523). **การทดลองใช้รังจืดแก้พิษยาฆ่าแมลง.**

เชียงใหม่เวชสาร (19): 10-14.

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คณะเภสัชศาสตร์ **ฐานข้อมูลเครื่องยาสมุนไพร.** (2553). **ว่านน้ำ.**

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaicrudedrug.com> (29 มีนาคม 2559)

วัชรวิวัฒน์ ทองสะอาด. (2541). **การศึกษากลไกการออกฤทธิ์ของสารเสพติดและสมุนไพรไทย**

ที่ใช้ในการรักษาภาวะการณติดสารเสพติดต่อการหลั่งสารสื่อประสาทโดปามีนและ

เซโรโตนินจากเนื้อเยื่อสมองของหนูแรทในหลอดทดลองโดยใช้เทคนิคการหล่อเลี้ยง

เนื้อเยื่อ: รายงานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ.

- วีระวรรณ เรื่องยุทธการณ. (2523). การศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของใบรางจืด. เชียงใหม่: วิทยาลัยนพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2550). รางจืด: สารานุกรมสมุนไพร รวมหลักเภสัชกรรมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 862 น.
- สกุรัตน์ อุษณาวรงค์ และธานี เทศศิริ. (2544). ผลของรางจืดต่อการลดพิษพาราเซตามอลในหนูแรท. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น** (6): 3.
- สกุรัตน์ อุษณาวรงค์, ธานี เทศศิริ, ปราโมทย์ มหคุณากร และสุพัตรา ปรศุพัฒนา. (2543). ผลของรางจืดต่อการลดพิษพาราควอท. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น** (5): 11.
- สำนักยา กลุ่มนโยบายแห่งชาติด้านยา. (2556). บัญชียาหลักแห่งชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://drug.fda.moph.go.th:81/nlem.in.th/medicine/herbal/list> (30 มีนาคม 2559)
- สุนทรี่ สิงหบุตรา. (2536). **สรรพคุณสมุนไพร 200 ชนิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คุณ 39. 260 หน้า.
- สุริยันต์ ปินเครือ. (2541). ผลของใบสมุนไพร “รางจืด” (*Thunbergia laurifolia* Linn.) ต่อระดับปริมาณน้ำตาลในเลือด. เชียงใหม่: สาขาวิชาสัตววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี จุฑาพุทธิ. (2553). รางจืด: สมุนไพรล้างพิษ. **วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** 8(2-3): 211-219.
- Aritajat, S., S. Wulleerapol and K. Saenphet. (2004). Anti-diabetic effect of *Thunbergia laurifolia* Linn. Aqueous extract. **Southeast Asian J Trop Med Public Health** 35 Suppl 2: 53-58.
- Oonsivilai, R., C. Cheng., J. Bomser, M.G. Ferruzzi and S. Ningsanond. (2007). Phytochemical profiling and phase II enzyme-inducing properties of *Thunbergia laurifolia* Lindl. (RC) extracts. **J. Ethnopharmacol.** 114(3): 300-306.
- Pramyothin, P., H. Chirdchupunsare, A. Rungsinpipat and C. Chaichantipyuth. 2005. Hepatoprotective activity of *Thunbergia laurifolia* Lindl. Extract in rats treated with ethanol: *in vivo* studies. **J Ethnopharmacol** (102): 408-411.
- Saenphet, K., P. Kantaoop, S. Saenphet and S. Aritajat. (2005). Mutagenicity of *Peuraria mirifica* Airy Shaw & Suvatabandhu and antimutagenicity of *Thunbergia laurifolia* Linn. **Southeast Asian J Trop Med Public Health** 36 Suppl (4): 28-41.
- Tangpong, J. and S. Satarug. (2010). Alleviation of lead poisoning in the brain with aqueous leaf extract of the *Thunbergia laurifolia* (Linn.). **Toxicol Lett.** 198 (1): 83-88.